

Betreft: **Urgente aandacht nodig voor implementatie vredesakkoord Colombia en verbetering mensenrechtensituatie**

Den Haag, 21 november 2017

Geachte heer Zijlstra,

Op 24 november 2017 is het een jaar geleden dat in Colombia de Regering Santos en de guerrillabeweging FARC-EP het vredesakkoord tekenden. Daarmee kwam een einde aan vijftig jaar gewapende confrontatie met ruim 200.000 doden, vijf miljoen ontheemden en een gedestabiliseerde samenleving tot gevolg. Het was een historisch en hoopgevend moment, maar een jaar later blijkt dat er nog weinig terecht is gekomen van de implementatie van het akkoord. Daarmee dreigt de vrede aan Colombia te ontglippen.

Het gebrek aan effectieve uitvoering ondergraaft de legitimiteit en het draagvlak van het vredesakkoord, en bedreigt de interne stabiliteit in het land. Een cruciale voorwaarde voor een stabiele en duurzame vrede is de garantie dat mensenrechtenschendingen zich niet zullen herhalen. De Nederlandse organisaties die deel uitmaken van het Colombia platform Nederland vragen u daarom in uw bilaterale en multilaterale contacten met de Colombiaanse overheid aan te dringen op:

- Een versnelde uitvoer van de maatregelen die voortvloeien uit de vredesakkoorden, in nauwe consultatie met alle betrokkenen en in lijn met internationale mensenrechtenstandaarden;
- De invoering van overgangsrechtspraak om rechten van slachtoffers, sociale leiders en collectieven zoals vakbonden op het gebied van waarheidsvinding, gerechtigheid, genoegdoening en garanties dat er geen herhaling plaatsvindt te waarborgen;
- Het met grote prioriteit bescherming bieden aan de slachtoffers van het conflict, met name in rurale gebieden, inheemse gemeenschappen en gebieden met Afro-Colombiaanse bewoners;
- De effectieve ontmanteling van de overgebleven paramilitaire structuren en andere gewapende groeperingen die actief zijn in verschillende regio's van het land en een gevaar vormen voor burgers en sociale leiders.
- Het bieden van economische alternatieven voor gebieden waar de coca-teelt wordt bestreden.

Hieronder volgt een uiteenzetting van onze grootste zorgpunten ten aanzien van de implementatie van het vredesakkoord in Colombia exact één jaar na ondertekening ervan:

1. Implementatie van de vredesakkoorden

Het is positief dat sinds de FARC de wapens heeft neergelegd er minder slachtoffers zijn gevallen door gewapende confrontaties tussen het leger en de guerrilla. Het akkoord gaat echter niet alleen over het staken van de gewelddadigheden en het neerleggen van de wapens. Het gaat ook over de re-integratie van voormalige strijders, de ontwikkeling van het arme en achtergestelde platteland en de bescherming van met name de rurale bevolking tegen voortdurend geweld. Ook zijn er afspraken gemaakt over belangrijke hervormingen van het politieke systeem, zoals de politieke vertegenwoordiging van gemarginaliseerde gemeenschappen in conflictgebieden. Cruciaal zijn bovendien de afspraken over de noodzaak van waarheidsvinding en gerechtigheid ten aanzien van grootschalige mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden begaan tijdens het conflict. Op al deze punten is de voortgang van de implementatie van het akkoord tergend traag.

2. Invoering van de overgangsrechtspraak

Nog steeds is minder dan de helft van het vredesakkoord vertaald in wetgeving en beleid. Bovendien ontbreken de broodnodige veiligheids garanties voor de slachtoffers en ex-strijders van het gewapende conflict. De inmiddels ingestelde Nationale Commissie voor Veiligheids garanties heeft nog altijd geen werkplan om de veiligheid van getroffen gemeenschappen te garanderen. Dit geldt ook voor de Speciale Onderzoekseenheid van de Openbare Aanklager die overgebleven illegale gewapende actoren moet onderzoeken en vervolgen. Bijzonder zorgwekkend is de vertraging in het wetgevende proces om de overgangsrechtspraak (*transitional justice*) in te stellen. Deze overgangsrechtspraak wordt ook wel gezien als de ‘ruggengraat’ van het vredesakkoord. Alhoewel de waarheidscommissie recent is ingesteld, blijft het Congres discussiëren over bevoegdheden van de vredesrechtbank ten opzichte van het Openbaar Ministerie. De Hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof die Colombia onlangs bezocht, uitte ook grote zorgen over het risico op straffeloosheid voor verantwoordelijken van oorlogsmisdaden.

De door **Peace Brigades International** begeleide mensenrechtenadvocate Olga Silva van de Colombiaanse organisatie *Humanidad Vigente* bekritiseerde tijdens haar bezoek aan Nederland in juni het gebrek aan adequate uitvoering van een aantal bepalingen uit het akkoord. Expliciet noemde zij Decreet 706 dat verschillende arrestatiebevelen opheft tegen militairen die schuldig zijn aan buitengerechtelijke executies of andere mensenrechtenschendingen. Hierdoor kunnen militairen na hun veroordeling terugkeren in hun oude functie.

3. Gewapende groepen en geweld tegen sociale leiders

In grote delen van het land is nog altijd sprake van voortdurend geweld en mensenrechtenschendingen. In met name rurale gebieden is sprake van een instroom van nieuwe gewapende actoren, onder wie paramilitairen, criminele groeperingen en achtergebleven guerrilla's van de FARC, ELN en EPL. Zij lijken uit te zijn op controle over deze gebieden voor winstgevende illegale activiteiten zoals drugshandel, criminele goudmijnbouw en afpersingspraktijken. Dit gaat gepaard met veel geweld, bedreigingen en aanslagen tegen sociale leiders, vakbondsleiders en mensenrechtenverdedigers.^{1 2}

¹ Somos Defensores, agúzate! Informe enero – junio de 2017. Voor een toelichting op verschillen in de statistieken, zie [Pacifista](#).

² Volgens recente cijfers van de *Fundación Paz y Reconciliación* zijn dit jaar 81 leiders van inheemse gemeenschappen vermoord.

In sommige rurale gebieden is de veiligheidssituatie kritiek. Tijdens een recent bezoek van **PAX** aan Noord-Cauca werd duidelijk dat hier twaalf nieuwe gewapende groeperingen aanwezig zijn. Het departement voert de lijst aan van het aantal selectieve moorden op gemeenschapsleiders. Onderzoek van **Amnesty International** in het Chocó departement laat zien dat hier sinds de ondertekening van de vrede het aantal gewapende confrontaties tussen leger, paramilitairen en ELN is toegenomen³. Alleen al dit jaar zijn vierduizend mensen in Chocó verdreven na bedreigingen van gewapende groeperingen. Ook rekruteren deze groeperingen steeds meer jongeren in verschillende departementen.

De afwezigheid van de overheid in de genoemde departementen en het gebrek aan veiligheid en ontwikkeling staan in pijnlijk contrast met de inzet van de overheid om illegale cocateelt te bestrijden. Deze gaat soms gepaard met buitensporig geweld door politie en leger zoals recentelijk in de plaats Tumaco (Nariño departement). Hier vielen 9 doden bij politie-inzet tegen protesten van boeren tegen het ontbreken van ontwikkelingsalternatieven bij het verwijderen van coca plantages.

Gezien de nauwe betrokkenheid van Nederland bij het Colombiaanse vredesproces en de mensenrechtenuitdaging, almede de toenemende relevantie van Colombia als handelspartner van het Koninkrijk, vragen wij u als Minister van Buitenlandse zaken uw politieke invloed aan te wenden in uw bilaterale en multilaterale contacten met vertegenwoordigers van de Colombiaanse overheid voor meer aandacht voor effectieve implementatie van het vredesproces en hen aan te sporen werk te maken van de hierboven genoemde punten. Indien gewenst lichten wij onze punten graag toe in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groeten,

Hilke Jansen
Coördinator

Mede namens alle leden van het Colombia Platform Nederland

Contact: Hilke Jansen, hjansen@bbo.org, 06-10684307

³ Amnesty International, 21 maart 2017: [Colombia spike in attacks against peace community shows conflict still alive](#); Amnesty International, 24 November 2017: Years of solitude continue: Peace Agreement and Guarantees of non-repetition in Chocó.